

Feiten en cijfers transitie jeugdzorg

Vereniging van Nederlandse Gemeenten | BAOZW | Annelies Schutte en Wim Hoddenbagh | wim.hoddenbagh@vng.nl

1. Inleiding

Over het voornemen in het regeerakkoord om de jeugdzorg naar gemeenten over te hevelen is het volgende bekend:

Passage Jeugdzorg in regeerakkoord

Er bestaat grote zorg over het functioneren van de jeugdzorg. De huidige manier waarop de jeugdzorg is georganiseerd en opereert zal een wezenlijke verandering moeten ondergaan. De effectiviteit van de jeugdzorg moet worden verbeterd door een stelselherziening. Het kabinet zal hiertoe de volgende maatregelen nemen:

- Er moet één financieringssysteem komen voor het huidige preventieve beleid, de huidige vrijwillige provinciale jeugdzorg, de jeugd LVG (licht verstandelijk gehandicapten) en jeugd-ggz.
- In lijn met het advies van de Parlementaire Werkgroep Toekomstverkenning Jeugdzorg, worden gefaseerd alle taken op het gebied van jeugdzorg overgeheveld naar de gemeenten. Het betreft hier: jeugd-ggz (zowel AWBZ als Zorgverzekeringswet), provinciale jeugdzorg, gesloten jeugdzorg, jeugdreclassering, jeugdbescherming en licht verstandelijk gehandicapte jeugd. Preventie en vrijwillige hulpverlening wordt in goede afstemming met gedwongen hulpverlening georganiseerd door (samenwerkende) gemeenten.
- De Centra voor Jeugd en Gezin die inmiddels gerealiseerd zijn, zullen bij de overheveling naar de (samenwerkende) gemeenten gaan dienen als front office voor alle jeugdzorg van de gemeenten.

Met dit voornemen sluit het kabinet aan bij de visies van het vorige, demissionaire kabinet en de Parlementaire Werkgroep Toekomstverkenningen Jeugdzorg over de toekomst van de zorg voor jeugdigen¹. De beide visies kennen belangrijke overeenkomsten en sluiten weer aan

¹ Tweede Kamer 2009-2010, 32.202, nr.4 *Perspectief voor Jeugd en Gezin*, 9 april 2010
Tweede Kamer 2009-2010, 32.296, nr.1 *Toekomst Verkenning Jeugdzorg*, 18 mei 2010

op het in 2009 door de VNG uitgebrachte advies rond de jeugdzorg². Centraal in de beide uitgebrachte visies staat de wens een meer samenhangend en eenvoudiger jeugdstelsel te vormen.

2. Tijdpad en financiële paragraaf regeerakkoord

Er is nog geen tijdpad afgesproken voor de decentralisatie van de jeugdzorg. De eerste bezuiniging staat geboekt voor 2015. In de visies waarop het regeerakkoord is gebaseerd (Parlementaire werkgroep toekomst jeugdzorg en kabinetsvisie) werd uitgegaan van 2018 als invoeringsdatum.

Uit de financiële bijlage bij het regeerakkoord

Gemeenten worden financieel en uitvoeringstechnisch verantwoordelijk voor de uitvoering van alle jeugdzorg die nu onder het Rijk, de provincies, de gemeenten, de AWBZ en de ZvW valt. Alle gelden die hier momenteel in omgaan zullen (inclusief 90 mln die provincies vanuit hun algemene middelen inzetten voor jeugdzorg), verminderd met een efficiencykorting (300 mln), worden overgeheveld naar gemeenten. Door het samenvoegen van de verschillende financieringsstromen en het laten vervallen/anders vormgeven van het recht op zorg zijn gemeenten in staat maatwerk te leveren en kan het stelsel van zorg voor jeugdigen doelmatiger en doeltreffender worden vormgegeven.

Binnen de jeugdzorg breed wordt een eigen bijdrage ingevoerd. Bij uithuisplaatsing wordt deze bijdrage (ten minste) gelijk gemaakt aan de besparing die in een gezin optreedt als gevolg van het uithuis plaatsen van een kind. Concreet wordt hierbij dan uitgegaan van een eigen bijdrage van 3400 euro per kind per jaar. Daarnaast wordt er een eigen bijdrage ingevoerd voor (ouders van) jeugdigen die AWBZ zorg ontvangen. En verder wordt een eigen bijdrage ingevoerd in de extramurale jeugdzorgverlening. Rekening houdend met de inningskosten leveren deze maatregelen 0,07 mld op.

² Van Klein naar Groot, advies van de Commissie Zorg om jeugd aan de VNG, juni 2009

3. Feiten en cijfers: wat gaat er over bij decentralisatie?

3.1 Omvang sector

Er zijn 12 provinciale en 3 grootstedelijke Bureaus Jeugdzorg, drie landelijk werkende instellingen (LWI), met elkaar goed voor 8.010 Fte en 57 provinciale jeugdzorgaanbieders, goed voor 15.439 Fte's. Gemiddeld ziekteverzuim ligt bij de Bureaus jeugdzorg op 6.6% en bij de zorgaanbieders op 5.6%

3.2 Gebruikscijfers

De gebruikscijfers binnen de jeugdzorg waren in 2008 als volgt:

A. Provinciaal georganiseerd aanbod	
▪ Ambulante hulp	44.276
▪ Open residentiële zorg	11.805
▪ Pleegzorg	20.144
▪ Dagbehandeling	9.816
▪ Spoedeisende zorg (crisis)	9.132
▪ Gesloten jeugdzorg	3.225
B. Functies van Bureau Jeugdzorg	48.703
▪ Jeugdbescherming: (gezins)voogdij, advies en meldpunt kindermishandeling	
▪ Jeugdreclassering	
C. AWBZ	
▪ Jeugd-lvg	12.970
▪ PGB o.v. jeugd-ggz of jeugd-lvg	33.600
D. ZVW	
▪ Jeugd-ggz (niet chronisch)	147.000

3.3 Financiën jeugdzorg

In de sector zijn de budgetten als volgt verdeeld:

Provinciale jeugdzorg	€ 1.378 miljoen
Waarvan	
▪ Provinciaal aanbod	€ 917 miljoen
▪ Toegangstaken Bjj	€ 186 miljoen
▪ Jeugdbescherming	€ 275 miljoen
Jeugdreclassering	€ 57 miljoen
Gesloten jeugdzorg	€ 160 miljoen

Jeugd-lvg	€ 510 miljoen
PGB jeugd-lvg	€ 168 miljoen
PGB Jeugd-GGZ	€ 329 miljoen
Jeugd-GGZ	<u>€ 470 miljoen</u>
Totaal	€ 3.069 miljoen

Gemeenten ontvangen verder via de BDU CJG 2008 -2011 een bedrag oplopend tot € 354 miljoen in 2011 voor de invoering van de Centra voor Jeugd en Gezin om de jeugdgezondheidszorg (wet PG) en opvoed- en opgroeiondersteuning (Wmo) samenhangend te organiseren en aan te bieden.

3.4 Stijging vraag naar vormen van jeugdzorg

Cijfers van het Sociaal en Cultureel Planbureau laten zien dat de vraag naar gespecialiseerde jeugdzorg jaarlijks met gemiddeld 7,5 procent groeit. Ook de jeugd-ggz en het speciaal onderwijs voor kinderen met psychische en gedragsproblemen laten een ongekende groei zien (Van Yperen). En dat terwijl deskundigen het erover eens zijn dat het aantal kinderen met gedrags- en emotionele problemen de afgelopen jaren niet toegenomen is.

De ambulante provinciale jeugdzorg, de lvg-zorg en de jeugd-ggz stegen het afgelopen jaar met resp. 11%, 28% en 19%. Door het advies- en meldpunt kindermishandeling (AMK) zijn in 2009, in vergelijking met 2004, 50% meer adviezen en 50% meer consulten gegeven. Het aantal onderzoeken is met 46% gestegen. Dezelfde percentages gelden voor de maatregelen jeugdbescherming en jeugdreclassering.

3.5 Dwarsverbanden met ontwikkelingen op andere beleidsterreinen

- Het verlagen van de IQ-grens van 85 naar 70
- Passend Onderwijs: onderwijs krijgt een zorgplicht voor leerlingen (korting 300 milj)
- Begeleidingsfuncties Wmo, ontregelde gezinnen binnen Wmo
- MEE
- Onderkant arbeidsmarkt

3.6 (Financiële) gaten in huidige systeem

- begeleiding zwerfjongeren
- nazorg uit jeugddetentie of gesloten opvang
- hulp aan multiprobleem gezinnen
- 18 plus groep

3.7 Experimenten en pilots

Er lopen landelijk en regionaal inmiddels tal van pilots en experimenten. Sommigen als uitvloeisel van het landelijk afsprakenkader tussen het Rijk en IPO voor de periode 2010 en 201, anderen al met het oog op een nieuw stelsel. In de provincie Drenthe loopt de meest verstrekkende pilot. G4 profileren zich als kopgemeenten en vragen zoveel mogelijk ruimte om te experimenteren met samenvoegen budgetten en afschaffing van indicatiestelling.

3.8 Wetgeving

Er ligt bij de Tweede Kamer een voorstel tot wijziging van de Wet op de jeugdzorg waarin:

- het experimenteerartikel wordt verruimd;
- de Centra voor Jeugd en Gzin worden verankerd;
- gemeenten de regie functie krijgen en de plicht tot samenwerkingsafspraken met partners.

4. Randvoorwaarden bij de uitvoering door gemeenten

- Keuze voor wetgevend kader:
 - De huidige sector is wettechnisch verdeeld over de Wet PG, Wmo, Wet op de jeugdzorg, Zorgverzekeringswet en de AWBZ.
 - De leerlingenzorg door scholen zit in lumpsumfinanciering onderwijs.
- Berekening macro-budget, opstellen en verdelings- en toewijzingscriteria
- Afschaffen recht op jeugdzorg en vervangen door een set van uitgangspunten en nieuwe manieren van verwijzen
- Bestuurlijke opschaling bij de inkoop van duurdere zorg, pleegzorg en gesloten jeugdzorg
- Positionering advies- en meldpunt kindermishandeling, jeugdbeschermingstaken en jeugdreclassering
- Duur van het transitietraject